

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 6 • Лютий 2020 р.

«СТУДЕНТСЬКИЙ ПЛАГІАТ, ЧАСТИНА 2. ЩО РОБИТИ?»

Як допомогти студентам писати кращі роботи без плагіату? Як і будь-яка інша складна проблема, адекватна відповідь на це питання має передбачати низку заходів на різних рівнях управління.

ЩО МАЄ РОБИТИ УНІВЕРСИТЕТ?

Мотивація до роботи і навчання у ціннісно чесній академічній спільноті — ключова передумова розв'язання проблеми плагіату і недоброчесності загалом. На жаль, немає готового алгоритму, який гарантовано виведе таку мотивацію студентів, викладачів, адміністрації закладу на перше місце.

Розробити і затвердити кодекс академічної доброчесності^[1], утворити етичну комісію, виписати політику запобігання плагіату — дії необхідні, але не самодостатні. Без інших заходів ця політика залишиться на папері.

Члени університетської спільноти (адміністратори, викладачі, студенти, навчально-допоміжний персонал) можуть потребувати **підвищення кваліфікації** з відповідних питань. Одні представники спільноти потребуватимуть базової, вступної інформації з теми. Іншим необхідно глибше зрозуміти тему, дістати пояснення тих чи тих деталей і особливостей, що виникають у практиці запровадження доброчесних норм академічної поведінки. Варто створити можливості такого навчання і консультацій, адаптовані до потреб різних стейкхолдерів університету.

Кроки зі створення доброчесного академічного клімату, що мають шанс на успіх:

1. Ширити зрозумілі й справедливі правила, процедури та стандарти академічної доброчесності серед усіх членів спільноти.
2. Обговорювати аспекти академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, у т.ч. в контексті ширшого кола етичних проблем.
3. Послідовно та прозоро практикувати дії, прописані у правилах університету.
4. Розробляти, роз'яснювати і підтримувати неупереджені й прозорі процедури розгляду порушень академічної доброчесності.
5. Знати сучасні тенденції в освіті та технологіях для запобігання можливим ризикам і проблемам доброчесності.
6. Регулярно оцінювати ефективність, вдосконалювати правила, процедури і практики академічної доброчесності.^[2]

Університетська політика запобігання плагіату має поширюватися не лише на випускні кваліфікаційні роботи студентів, але й на їхні поточні роботи з навчальних дисциплін.

Визначати у загальноуніверситетському положенні допустимі та недопустимі відсотки текстових запозичень у різних видах академічних текстів — некоректний і хибний підхід*.

Можливість навчитися основ коректного академічного письма має бути доступна студентам від початку їхнього навчання.

Тему доброчесності дуже важливо проговорювати, вона має, в прямому сенсі слова, **звучати вголос** у щоденному житті закладу. Ми живемо в світі «інформаційних бульбашок». Якщо колеги по Вашій кафедрі та Ваші одногрупники знають і говорять про просування доброчесних академічних цінностей та неприпустимість плагіату, то це не завжди означає, що викладачі сусідньої кафедри і студенти іншої групи роблять так само.

Чесна розмова на рівні і кафедри, і адміністрації особливо потрібна там, де політика доброчесності й нульової терпимості до плагіату конфліктуватиме із усталеними практиками університету.

Наприклад, з доброчесністю може конфліктувати виконання письмових робіт за неякісно складеним завданням. Вправа «написати реферат з теоретичного питання на 12 сторінок*» гарантує, що студент сплагіатить текст. Таке завдання не сприяє розвитку навичок академічного письма. Більш того, воно є прихованою формою незаслуженого підвищення оцінки, коли відзнаку дістає робота, до виконання якої не було докладено необхідних зусиль і яка насправді не розвинула у студента жодних нових навичок, не допомогла йому набути нових знань. У цьому прикладі **тип завдання** конфліктує із просуванням доброчесності в письмових роботах студентів і породжує необ'єктивне оцінювання — іще одне порушення академічної доброчесності.

Необ'єктивне оцінювання у вигляді незаслуженого підвищення оцінки на прохання керівника або колеги — ще одна тема для проговорення і прийняття політик закладу освіти.

Можливо, краще, щоб в рамках вивчення певної дисципліни не було письмової роботи, аніж щоб завдання для такої роботи було неякісним. Відповідне рішення могло би стати частиною політики університету.

Dr Elijah Morgan пропонує такі складові просування академічної доброчесності в університеті:

- Розвиток у студентів прагнення набувати мудрість упродовж усього життя.
- Підтримка викладачів у виконанні ними ролі наставників.
- Заохочення студентів до відповідальності щодо академічної доброчесності.
- Чітке визначення очікувань від студентів.
- Чесні та креативні форми оцінювання.
- Допомога у визначенні та дотриманні стандартів академічної доброчесності університету. [3]

ЯК ДОПОМОГТИ ВИКЛАДАЧЕВІ?

Ми маємо непроговорюване вголос переконання, що, оскільки університетські викладачі є авторами дисертацій, наукових статей і підручників, то всі вони ① добре розуміються на сучасних стандартах та практиках академічного письма і ② *a priori* докладно передають ці знання своїм студентам. На жаль, обидва припущення часто далекі від дійсності.

Належне підвищення кваліфікації викладачів має охоплювати, серед інших, такі питання:

- знання передумов і складових елементів академічної доброчесності;
- підвищення мотивації до слідування її цінностям;
- застосування сучасних міжнародних стандартів і правил академічного письма;
- обізнаність із основними причинами студентського плагіату;
- знання типів завдань, які допомагають студентам уникнути плагіату;
- оволодіння методиками навчання студентів академічного письма;
- вміння користуватися антиплагіатними програмами та коректно інтерпретувати результати їхньої роботи* (програма — не панацея).

Коли університетом прийняте рішення про виконання в рамках навчальних дисциплін тільки письмових робіт, що відповідають стандартам академічного письма, то:

- викладачеві слід надати окремі години навчального навантаження на керівництво, **консультування** і перевірку таких робіт;
- норма часу студента на виконання письмової роботи (з розрахунку від 3-5 годин на одну сторінку*) має бути передбачена у навчальному плані та силабусі (програмі) дисципліни.

Викладачеві мають бути доступні технічні засоби (система дистанційного навчання, антиплагіатна програма), що полегшують перевірку робіт студентів на предмет некоректних текстових запозичень*.

НАШІ ПОРАДИ ВИКЛАДАЧЕВІ

То що слід робити викладачу, щоб зорієнтувати і навчити студентів написанню якісної роботи, в якій не буде порушень академічної доброчесності?

Рубрика «Читайте також» на наступній сторінці наводить посилання на два матеріали, які містять чимало порад про те, якими методами можна досягти зазначеної цілі. Рекомендуємо Вам з ними ознайомитися.

На доповнення до цих матеріалів пропонуємо ще кілька міркувань та ідей.

Підкреслимо передусім, що просто сказати студенту: «пишіть роботу власними словами, правильно посилаючись на джерела» — недостатньо. За результатом одного з досліджень, попередження студентів про те, що їхні роботи перевірятимуться на плагіат, не знижує частку плагіату в студентських роботах^[4].

Тому почніть з підвищення важливості письмового завдання у структурі Вашої дисципліни. Збільшіть вагу оцінки за письмову роботу в підсумковій оцінці за курс за рахунок зменшення ваги оцінки за відвідуваність та високу активність студентів на заняттях*. Передбачте більше часу в тематичному плані занять на пояснення вимог до письмового завдання, його перевірку, консультування і **надання зворотного зв'язку** студентам.

Завдання важливе для Ваших студентів, коли:

- студенти розуміють мотивацію, з якої вони мають це завдання: ① мотивація викладача — чому пропонується завдання і ② мотивація студента — яку користь принесе йому виконання завдання;
- є детальна і зрозуміла інструкція із вимогами до завдання;
- на завдання виділені час і зусилля викладача;
- завдання має суттєву вагу у підсумковій оцінці за курс;
- студенти відчують підтримку викладача.

«Правила кажуть студентам не списувати, плагіювати чи фальсифікувати дані. Що студентам треба знати — це те, що ми очікуємо, що вони цілитимуться значно вище: їхньою ціллю має бути «зробити правильно». Студенти інтелектуально дорослішають, коли вони відчують особисте зобов'язання зробити правильно свою роботу — і коли важливість цього «зробити правильно» стає частиною мотивації їхніх зусиль».

David Horacek

Дайте собі відповідь на питання, розвиткові яких конкретних компетентностей студента (передбачених силабусом дисципліни) сприяє виконання певного завдання: знайомство з важливим джерелом інформації, порівняння якості різних публікацій з певної теми, навички правильного оформлення посилань до тексту, практика у мистецтві раціональної аргументації власної думки, лаконічне (або, навпаки, розлоге) резюмування думок іншої людини тощо.

Всі три складові мають бути взаємопов'язаними: ① зміст завдання + ② сукупність компетентностей, що їх розвиває його виконання + ③ критерії оцінювання завдання.

Пам'ятайте, що просто перевірити роботу студента на відсутність плагіату — ще не означає оцінити її якість. Відсутність плагіату — критерій допуску роботи до перевірки, а не критерій її диференційованого («добре», «відмінно» тощо) оцінювання.

Після перевірки робіт поясніть студентам, які елементи письмової роботи вони зробили добре і над якими навичками їм ще треба попрацювати.

Робіть більший акцент на навчанні студентів робити правильно, аніж на застосуванні жорстких санкцій за плагіат.

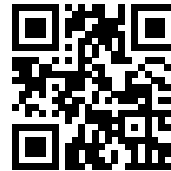
Недостатнє навчання студентів необхідних технік виконання завдань — значно вагоміша причина їхнього плагіату, аніж свідомий намір обманути викладача^[6]. Більше уваги до академічного письма, більше професійної підтримки один одного — це і є головні ключі до здолання проблеми плагіату в освіті.

«Кожен студент має право на академічне середовище, вільне від несправедливостей, спричинених будь-якою формою інтелектуальної нечесності»

Кодекс честі студента,
Політехнічний університет Віргінії, США

ЧИТАЙТЕ ТАКОЖ

Цей випуск бюлетеня доповнює поради, наведені у «Методичних рекомендаціях... з підтримки принципів академічної доброчесності»^[5], стор. 21 і далі.

Також дивіться статтю «Як просувати цінності академічної доброчесності в українських університетах»^[6].

Джерела, що допомогли підготувати цей випуск бюлетеня:

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту», пункт 2 частини 3 статті 32.
2. Скорочено і адаптовано з: Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Пер. з англ. К., 2019, с. 30-31. URL: www.academicintegrity.org/wp-content/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf
3. Dr Elijah Morgan. Theoretical Grounds of Academic Integrity. Доповідь в Острозькій академії 15.02.2018 р.
4. Youmans, R. J. (2011). Does the adoption of plagiarism-detection software in higher education reduce plagiarism? *Studies in Higher Education*, 36 (7), 749-761.
5. Володимир Бахрушин, Євген Ніколаєв. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. К.: SAIUP, 2019, 47 с. URL: <https://tinyurl.com/v6lg7wt>
6. Євген Ніколаєв. Як просувати цінності академічної доброчесності в українських університетах? URL: <https://www.skeptic.in.ua/promoting-integrity/>

* Зірочкою позначена інформація, що також була наведена у попередніх випусках цього бюлетеня.

• РОЗДРУКУЙТЕ ЦЕЙ БЮЛЕТЕНЬ НА ВЕЛИКОМУ ПАПЕРІ — МАТИМЕТЕ ФАЙНИЙ ПОСТЕР •

Бюлетень підготував Євген Ніколаєв. Бюлетень розміщений на ресурсі www.saiup.org.ua

Дана публікація стала можливою завдяки підтримці американського народу відповідно до грантового договору № SLMAQM17CA2015 з Посольством США в Україні. Думки, висловлені тут, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Посольства США в Україні чи Уряду США.